

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- EU behöver granska sin landsbygdspolitik när miljön förändras – SYTY:s generalsekreterare Risto Matti Niemi i Landsbygd Plus
- Bättre samordning mellan KOKO- och landsbygdsprogrammet med lokalt partnerskaps samfund – professor Hannu Katajamäki
- Mångdubblad satsning på vindkraft skall göra Danmark fritt från fossila bränslen 2050
- Kan vindkraftsförrättning vara en lösning på ersättning åt markägarna?
- Byn som utvecklingens och demokratins bas – YTR:s nätkolumn
- Läs även detta: **Satsning på jordbruk och närproducerad mat minskar fattigdomen i världen – minister Paavo Väyrynen* **Vinnarna i tävlingen Bästa praxis 2010 offentliggörs denna vecka vid Landsbygdsgalan i Helsingfors* **Två olika fibernät i samma dike i Munsala* **Anslag för forsknings- och utvecklingsprojekt för landsbygden finns att sökas* **Landsbygdsriksdagsuttalande med 68 åtgärdsförslag*

Cit: ***”Jag delar oron men jag köper inte nedväxtidén. Den går inte ihop med välfärdsstat, demokrati och marknadsekonomi.”***

Forskningsinstitutet ETLA:s VD Sixten Korkman om den växande globala rörelsen degrowth, nedväxt, som ifrågasätter dagens tillväxtfixerade ekonomi, vilken enligt kritikerna inte är hållbar i längden, bl.a. av miljömässiga och humana skäl (Vasabladet 25.9 och Hufvudstadsbladet 25.9).

”Medborgarbaserat utvecklingsarbete har fungerat bra i byarna, varför inte också i stadsdelarna?”

Professor Hannu Katajamäki om att en bättre samordning mellan KOKO- och landsbygdsutvecklingsprogrammet för Fastlandsfinland kunde t.ex. befrämja växelverkan mellan stad och landsbygd (Vasabladet 30.9).

”Jag ser ett mervärde i att själv äga min anslutning i det öppna nätverket. Därmed äger jag också inflytande i nätverket och kan själv bestämma av vem jag köper tjänsterna.”

Jonas Karlsson i Munsala som räknar med att det i långa loppet blir billigare med NUNETS anslutning (50 + 2 250 euro) än JNT:s (1 750 euro), då han själv kan avgöra vilka tjänsteleverantörer han handlar med (Österbottens Tidning 4.10).

När verksamhetsmiljön förändras, så behöver också EU granska sin landsbygdspolitik. Men de nya riktlinjerna motsvarar inte till alla delar den nordiska landsbygdens utvecklingsbehov. Förutom att säkra jord och skogsbruket, samt de miljöärenden som förverkligats inom landsbygdsutvecklingen, behövs betydligt bredare grepp. Ämnesområdet är betydligt komplexare än vad EU:s landsbygdsprogram och vad beredarna av den nya programperioden medger. De nordiska länderna hör till de mest rurala, så ur nordisk synvinkel bör landsbygdspolitiken ha central ställning när man fattar beslut om EU:s kommande programpolitik och CAP-reformen. Särskilt berör det här tyngdpunkterna i det kommande landsbygdsprogrammet och förhållandet mellan olika verksamhetslinjer, samt anslagens fördelning och inriktningen på olika åtgärder. Den nya programperioden kan inte göras upp med en gammal landsbygdsförordning som grund, utan man behöver djärvt gå över till den s.k. breda landsbygdspolitiken. Att främja näringslivet är viktigt, men dessutom behöver man ta i tu med landsbygdens funktionella struktur, bl.a. tredje sektorns och byarnas roll i produktionen av landsbygdsservice, samt stärkandet av närdemokratin. Ur nordisk synvinkel skulle landsbygdens livskraft bedömas utifrån invånarnas antal och välbefinnande. På det här viset är det motiverat att betona verksamhet, som ökar landsbygdsinvånarnas antal, välfärd, den lokala frivilligheten och närdemokrati. Den viktigaste hörnstenen för nordisk byaverksamhet och byarnas utveckling är närdemokrati. Nordiska erfarenheter av direkt invånarpåverkan och förverkligandet av närdemokrati är positiva och uppmuntrande. Ett utvidgat Leader-koncept är en del av landsbygdspolitikens redskap och resultat av det är gott i de nordiska länderna. Arbetssättet kräver visserligen fortsatt utveckling, men som utgångspunkt är det rätt. Det behövs även nya koncept. För att stärka landsbygdens och städernas växelverkan, behöver man även få till stånd en motsvarande finansiering för stadsdelsföreningar som landsbygdens Leader har. Byaverksamhet i Finland rf (SYTY) betonar Leaders andel i förverkligandet av landsbygdsprogrammets tredje verksamhetslinje (landsbygdsområdenas livskvalité och diversifieringen av den ekonomiska verksamheten) och betonar att man allt bättre tar i beaktande tredje sektorns aktörer. Det här är en något förkortad översättning av SYTY:s generalsekreterare Risto Matti Niemis kolumn i tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus 4/2010. Övrigt som tas upp i tidningens finskspråkiga artiklar är bl.a. följande:

- Ledaren Eero Uusitalo: Gemensamt ansvar och demokrati
- Kampanjen Byar med livskraft startade i Asikkala
- Beslutsfattarna känner inte till beslutsfattarnas vardag
- Apostel Jakob – årtusendets landsbygdsutvecklare
- I sommarakademien funderade man på de sociala innovationernas betydelse för landsbygdens utveckling
- ELARD flaggar för Leaders Global Grant-förvaltningsmodell
- Aktionsgrupperna som avtalsförfarandets genomförare

De svenskspråkiga sidorna, *Svenska Spalten*, (6 s) har följande rubriker:

- Bennäs – Årets by i svenska Österbotten
- Samhälle, samhörighet och särhåll
- Representativ demokrati kontra folkomröstning
- FACEBOOK nästa för kommunerna?

Årets fjärde nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus har nyligen utkommit. Tidningen är språkrör för byarörelsen, de lokala aktionsgrupperna och övriga landsbygdsutvecklare. Landsbygd Plus, som getts ut sedan år 2000 och utkommer 6 ggr per år (med normalt ca 36 sidor per nummer), är tvåspråkig med ett mindre antal svenska sidor. Utgivare är Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf med Eero Uusitalo som chefredaktör. Svensk Byaservice sköter om koordineringen av de svenskspråkiga sidorna

i tidningen. För prenumeration kontakta Sylvia Manninen på tel. 02-738 1761 eller per e-mail sylvia.manninen@kylatoiminta.fi.

BÄTTRE SAMORDNING MELLAN KOKO- OCH LANDSBYGDSPROGRAMMET MED LOKALT PARTNERSKAPS SAMFUND – PROFESSOR HANNU KATAJAMÄKI

Det finns två viktiga program för lokal utveckling i Finland: *Regionala kohesions- och konkurrenskraftsprogrammet* (KOKO) som styrs av arbets- och näringsministeriet, samt EU-finansierade *Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007-2013*, styrt av jord- och skogsbruksministeriet. I det sistnämnda programmet är Leader-grupper en viktig del. Problemet med de här programmen är att de tillämpas med en mycket svag samordning, vilket förorsakar överlappningar och ineffektivitet. I KOKO-programmet ingår 52 områden, medan Leader-grupperna har 55 områden. Gränserna är inte enhetliga, fastän båda programmen strävar efter nya arbetsplatser, tryggnad av service, samt förbättringar i den lokala och regionala konkurrenskraften. Man kan inte tillämpa Leader i de största stadscentra, men det här hindrar inte att programmets gränser unifieras. Leader-grupperna är registrerade föreningar, medan KOKO-programmet baserar sig på traditionellt samarbete mellan kommuner. Programmen är så likadana att det är dags att börja resonera om en bättre samordning mellan dem. Tidpunkten är nu också lämplig, för de upphör i sin nuvarande form 31.12.2013 och fortsätter troligen 2014. När man förbereder nästa programperiod skulle det vara förnuftigt att definiera enhetliga områden för båda programmen, där kriterierna är t.ex. pendling, besöksstrafik, och geografiska likheter. Det sistnämnda är lämpliga för landsbygdskommuner utanför stadsregioner. Man kunde styra båda programmets tillämpning med ledningsgrupper – lokalt partnerskaps samfund – som skulle bestå av representanter från medborgarorganisationer, förvaltning och företag. På det här sättet kunde man förverkliga mera ambitiösa åtgärder än i dag, t.ex. befrämja växelverkan mellan stad och landsbygd. Närmast, bioenergi och samarbete mellan byar och stadsdelar skulle vara intressanta teman. Lokala partnerskaps samfund skulle således ha en möjlighet att granska byarnas och stadsdelarnas roll i regional utveckling utgående från ett helhetsperspektiv. Ett ändamål skulle även vara att koppla medborgarbaserade bya- och stadsdelsplaner till kommunernas planläggning och budget. I storkommuner, bestående av flera före detta kommuner, skulle lokala partnerskaps samfund med kommunernas hjälp ta hand om lokal demokrati och närservice, medan lokala partnerskaps samfund skulle vara medel för samarbetet mellan kommunerna i områden med flera självständiga kommuner. *Uppgifterna är hämtade ur en artikel i Vasabladet (30.9), vilken skrivits av professorn i regionalvetenskap vid Vasa universitet, Hannu Katajamäki, som tillika är landsbygdsprofessor.*

MÅNGDUBBLAD SATSNING PÅ VINDKRAFT SKALL GÖRA DANMARK FRITT FRÅN FOSSILA BRÄNSLEN 2050

Efter två års arbete lade den danska regeringens klimatkommission fram sina långtgående förslag, som påstås bli förvånansvärt billiga. Danmark skall begränsa koldioxidutsläppen utan fossila bränslen och försäkras om en stabil energiförsörjning den dag oljan tar slut. Varje år mellan 2015 och 2025 skall en vindkraftspark till havs uppföras, genererande 200 megawatt vardera. Vindkraftens andel av energiproduktionen skall ökas från 20 procent till 60-80 procent år 2050. Då det inte blåser skall energibehovet täckas av biobränsle och avfallsbränning. Man gör en omställning till elbilar, medan oljepannor förbjuds från 2015. Utöver det här kan åtskilligt göras för att spara på energi, har de tio forskarna i kommissionen kommit fram till. Industrin och lantbruket kan drivas med hälften så mycket energi, medan ett genomsnittligt hus kan minska sin energiförbrukning med 60 procent, bl.a. genom bättre isolering. *Uppgifterna är från senaste veckas onsdagsupplaga (29.9) av Vasabladet.*

Den svenska statliga energijätten Vattenfall invigde 23.9 Thanet Offshore Wind Farm utanför Englands sydostkust. Vindkraftsparken, som är världens största havsbaserade park med sina 100 turbiner, skall producera elektricitet motsvarande 200 000 hushålls årsförbrukning. Vattenfalls VD Øystein Løseth skriver i ett pressmeddelande: ”Med Thanet Offshore Wind Farm har Vattenfall tagit ett avgörande steg mot en fördubbling av sin vindkraftsproduktion till 2011”. Uppgifterna är från Vasabladet (24.9).

KAN VINDKRAFTSFÖRRÄTTNING VARA EN LÖSNING PÅ ERSÄTTNING ÅT MARKÄGARNA?

Direktören på Österbottens förbund Olav Jern vill få igång en diskussion om vindkraft och markägarnas ersättningar. Jern föreslår vindkraftsförrättning, som skulle kunna lösa många problem när kraftbolag vill bygga många möllor på områden med flera markägare, särskilt när skiftena är långa och smala. En vindkraftsförrättning är en utredning om vindkraftsparkens nytta och skada räknat i pengar. Den ger svar på frågorna om hur ersättningen beräknas och hur den fördelas markägarna emellan. Förrättningen är som en vanlig vägförrättning, bara litet mera omfattande. Tanken är att utreda allt på en gång och slå ihop möllor, vägar och serviceområden i ett paket. Exempelvis kan det gå till så att ett energibolag vill bygga en vindkraftspark på tusen hektar skogsmark vid den österbottniska kusten med över hundra markägare i området. En eller flera markägare begär vindkraftsförrättning och lantmäteribyrån utreder om det finns förutsättningar för en sådan. Finns förutsättningar, så startar processen. Allt utreds således i ett paket och inte som i dag där med möllan utreds som en process och resen an annan. *”Det harmar mig att markägofrågorna inte har utretts i samma takt och med samma iver som till exempel inmatningstarifferna”,* säger Jern. Inmatningstarifferna, alltså en garanterad subvention till vindelen som kraftbolagen producerar, drevs igenom snabbt, medan när det gäller vindkraften och markägarnas intressen, är den politiska diskussionen nästan obefintlig. Enligt Jern finns det en stelhet i den finländska förvaltningen jämfört med den svenska. De finländska ministerierna borde leda den strategiska linjedragningen i olika frågor, t.ex. vindkraft, något de inte lyckas med. I Sverige är det inte bara markägarna som får betalt, utan grannarna ersätts också. Den som har möllan på sin mark, får mest pengar, medan de som äger grannfastigheterna får mindre. Avgörande är hur mycket av deras mark som finns innanför det s.k. vindupptagningsområdet (400 m från vindmöllan). Sedan finns det olika sätt att beräkna ersättningarna, beroende på vilket slags avtal markägarna och deras eventuella företrädare lyckas förhandla sig fram till med kraftbolagen. I Lantbrukarnas Riksförbund, LRF:s (motsvarigheten till Lantbruksproducenternas Centralförbund, SLC) modell, beräknas beloppet som ett årligt arrende för vindupptagningsområdet. Storleken på området, 50 hektar, är även en rekommendation. Ägaren till marken som möllan står på får en tredjedel av arrendet, medan resen fördelas procentuellt mellan alla markägare i vindupptagningsområdet, också ägaren till marken som möllan står på. *Uppgifterna är från dagens upplaga (4.10) av Vasabladet. Se även guiden Vindavtalet på LRF:s hemsida under webbadressen <http://www.lrf.se/PageFiles/23342/vindavtalet.pdf>.*

BYN SOM UTVECKLINGENS OCH DEMOKRATIS BAS – YTR:s NÄTKOLUMN

Inom landsbygdspolitikerna har man länge konstaterat att den lägsta nivån för utveckling är byn och inte kommunen, en sanning som växer i påståendet med kommunstorleken. Byn är även den ideala nivån för väl fungerande demokrati, där folk kan diskutera utan mellanhänder i form av media eller strukturer. Mellanhänder i ekonomiska transaktioner medför alltid extra kostnader, och jag påstår att mellanhänder inom beslutsfattande medför transaktionskostnader i form av minskad demokrati! Byn är även tillräckligt liten för att en vanlig medborgare skall kunna överblicka den, se styrkor och svagheter och därför fatta goda beslut. Resultaten av

beslut som ”vi” fattar i byn, syns också ofta konkret i det dagliga livet, man behöver inte göra teoretiska utvärderingar. När man på det här viset betraktar utvecklingsprocesser i en by, är det också lätt att förstå varför demokrati är så bra för utveckling. Om byn ges möjligheter att själv bestämma om sin framtid, så inspireras invånarna till aktivitet, ibland t.o.m. till stordåd. För att utvecklingsarbetet – och demokratin – skall fungera bra, krävs det strukturer som reglerar verksamheten, där byaföreningarna utgör oftast de här strukturerna. Även inom dem krävs att demokratin fungerar, alla måste få vara med. Om demokratin inom en by inte fungerar så fungerar inte utvecklingsarbetet heller, vilket leder till en självreglering. Problemet är att byaföreningarna inte har någon annan status än en karateförening eller en frimärksklubb. Med andra ord betraktas de ofta som vilken frivillig förening som helst och resurseringen är därefter. När det gäller formell påverkan är det riktigt bedrövligt. En sammanhållen byagemenskap har samma status som den enskilde individen. Byns, eller den lokala gemenskapens, svaga ställning är en av akilleshämlarna i landsbygdsutvecklingen och demokratin. En förändring i attityd och praxis skulle åstadkomma mycket. Men för att skapa ett bestående och täckande system, behövs även politiska åtgärder, strukturer och redskap som befriar och sporrar byns allt för ofta slumrande resurser. *Texten ”Utveckling kräver demokrati!” för oktober månads nätkolumn har skrivits av Peter Backa som är landsbygdsutvecklare på Svensk Byaservice/Svenska studiecentralen och sekreterare i Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR). På Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp:s webbplats finns den fullständiga texten att läsas på http://www.landsbygdspolitik.fi/sv/information/natkolumner/utveckling_kraver_demokrati!.html.*

LÄS ÄVEN DETTA

Satsning på jordbruk och närproducerad mat minskar fattigdomen i världen – minister Paavo Väyrynen

Enligt utrikeshandels- och utvecklingsminister Paavo Väyrynen har man för sent insett att jordbruket är i nyckelposition när det gäller att motverka svår fattigdom och hunger i u-länderna. Utvecklingssamarbetet borde fokuseras mer på att utveckla jordbruket, och här har Finland ett brett kunnande inom jordbrukssektorn och sålunda goda möjligheter att tillämpa kunnandet i u-länderna. Vårt land har ökat anslagen för livsmedelssäkerhet inom u-landssamarbetet från sex miljoner till 34 miljoner under de senaste tre åren. Men för att fattiga i u-länderna skulle få tillräckligt med mat borde matproduktionen riktas till närliggande områden, vilket betyder att u-ländernas livsmedelspolitik borde ses över. I stället för att producera exportprodukter, borde man satsa på livsmedel som säljs på den egna marknaden eller i närliggande länder. Det här förutsätter enligt Väyrynen att man satsar på landsbygden och utvecklar även infrastruktur, lagstiftning, hälsovård och utbildning. Enligt FN:s uppskattning går ungefär en miljard människor hungriga. FN:s målsättning är att avskaffa svält och svår fattigdom fram till år 2015. Väyrynen redogjorde 29.9 om det internationella samfundets nya riktlinjer för livsmedelssäkerhet. *Uppgifterna är från YLE:s Internytt och finns under adressen <http://svenska.yle.fi/nyheter/artikel.php?id=197036>. Se även text om millenniemålen på adress http://www.millenniemaalen.nu/flx/v3/maal/millenniemaal_1/.*

Vinnarna i tävlingen Bästa praxis 2010 offentliggörs denna vecka vid Landsbygdsgalan i Helsingfors

Målet för landsbygdsnätverkets verksamhet är att presentera resultaten av arbetet med att utveckla den finländska landsbygden och att förmedla god praxis för vidareutnyttjande. Såväl det stora antalet idéer och innovationer som deltagare i tävlingen *Bästa praxis 2010*, visar på att det finns kunniga och uppfinningsrika aktörer på landsbygden som förmår samarbeta.

Landsbygdsnätverket hyllar de bästa bidragen och offentliggör vinnarna på torsdag (7.10) i Helsingfors vid *Landsbygdsgalan* på Gamla studenthuset. I landsbygdsnätverkets databas för bästa praxis kan man bekanta sig med pärlorna inom arbetet med att utveckla den finländska landsbygden under adressen www.maaseutu.fi/parhaatkaytannot. Uppgifterna är från landsbygdsnätverkens nyhetsbrev (30.9) som finns (på finska) under webbadressen http://www.maaseutu.fi/attachments/newfolder_70/5t9HQWLJw/Maaseutuverkoston_ajankohtaistiedote_30.9.2010.pdf. I nyhetsbrevet finns också uppgifter om kommande evenemang som t.ex. ett slutseminarium för Leader-metoden (7.10) och en regiontillställning för kampanjen *Byar med livskraft* (8-9.10).

Två olika fibernät i samma dike i Munsala

Då Göran Holm byggde hus på Skogshagarundan i Munsala, Österbotten, kunde han inte ens drömma om bredband. Nu kan han välja mellan två olika fibernät, ett lokalt andelslag i Nykarleby Nu-net (öppet fibernät som ägs av abonnenterna själva) och Jakobstadsnejdens Telefon Ab JNT. Sannolikt kommer bägge aktörernas fiberkablar att dras samtidigt och i samma dike i Munsala, vilket också har skett i Jeppo. Redan denna vecka startar utbyggnaden av fibernät till kyrkbyn i Munsala. För Holm saknar det betydelse vem som äger fibernätet. Det avgörande är vilka tjänster han har nytta av och till vilket pris. *Uppgifterna är från dagens upplaga (4.10) av Österbottens Tidning.*

Anslag för forsknings- och utvecklingsprojekt för landsbygden finns att sökas

Jord- och skogsbruksministeriets anslag för landsomfattande forsknings- och utvecklingsprojekt för landsbygden kan sökas för år 2011. Finansieringen styrs till teman som har fastställts av Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR), medan beslutsförslagen bereds av YTR:s projektgrupp. Anslag kan beviljas om riksdagen godkänner det anslag som ingår i statsbudgeten 2011. Syftet med anslaget är att finansiera projekt som på ett avsevärt sätt bidrar till landsbygdsutveckling och uppnående av de landsbygdspolitiska målen i hela landet, medan projektresultaten skall kunna tillämpas i arbetet för utveckling av landsbygden och vid det landsbygdspolitiska beslutsfattandet. De landsomfattande projekten kompletterar det utvecklingsarbete som utförs i regionerna, hjälper till att bilda nätverk inom utvecklings- och forskningsarbetet, samt att genomföra statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse (som överlämnades till riksdagen våren 2009) och det femte landsbygdspolitiska helhetsprogrammet 2009-2013. *Uppgifterna är från YTR:s hemsida och finns med länkar; bl.a. info om projektfinansieringen och anmälningsblankett (sista inlämningsdag 1.11), på http://www.landsbygdspolitik.fi/sv/information/nyheter/ansokan_om_medel_for_landsomfattande_forsknings_och_utvecklingsprojekt_for_landsbygden_ar_2011.html.*

Landsbygdsriksdagsuttalande med 68 åtgärdsförslag

Förslaget till Landsbygdsriksdagsuttalande vid den finlandssvenska Landsbygdsriksdagen 25-26.9 i Haiko, Borgå innehåller 68 åtgärdsförslag inom 9 olika områden. Åtgärdsförslagen finns bl.a. inom byaidentitet, lokal ekonomi/lokala pengar, boendestrukturer, bredband, folkomröstningar och byaplanering, samt tredje sektorn. Hela uttalandet finns på webbadress http://www.landsbygdsriksdagen.fi/categories.asp?document_id=3415&cat_id=2821. Den som vill se på den finlandssvenska Landsbygdsriksdagen i efterhand kan gå in på www.bya.net och klicka på "More" på "TV-bilden", så visas arkiverade inspelningar med den senaste inspelningen överst.

I samband med den finlandssvenska Landsbygdsriksdagen 25-26.9.2010 i Haiko, Borgå fick sydösterbottningarna Carina Storhannus och Ulf Grindgårds ta emot Byaverksamhet i Finland rf:s guldmärke av organisationens ordförande och professor Eero Uusitalo, samt

dess generalsekreterare Risto Matti Niemi. För att få guldmärket krävs särskilt vägande meriter för den lokala utvecklingen. Storhannus och Grindgårds långvariga insatser har främst varit till fromma för landsbygdsutvecklingen i Österbotten, men även övriga Svenskfinland har fått ta del av deras förtjänster.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
